

6. Nitta Katsumi & Satoh Ken. AI Applications to the Law Domain in Japan. *Asian Journal of Law and Society*. 2020. P. 471–494.

7. Подорожна Т. С., Котуха О. С. Цифровізація нормотворчої діяльності: сучасний стан та перспективи розвитку. *Альманах права*. 2024. Вип. 15. С. 155–164.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-632-7-15>

ТВОРЕЦЬ ОБ'ЄКТІВ СУМІЖНИХ ПРАВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ

Печерова Н. Г.

кандидат юридичних наук

м. Київ, Україна

Назрілість розгляду питання про доцільність введення особи творця об'єктів суміжних в норми чинного законодавства України зумовлена дослідженням автором роботи форм розпоряджання майновими правами на об'єкти суміжних прав. Згідно представлених форм розпоряджання майновими правами на об'єкти суміжних прав як за Цивільним кодексом України (ч. 1 ст. 1107), так і Законом України «Про авторське право і суміжні права» (ч. 1 ст. 48) особа творця є відсутньою. Чому важливо, на думку автора, ввести дану особу як до складу суб'єктів суміжних прав, так власне і запровадити відповідну дефініцію в Законі України «Про авторське право і суміжні права»? Це представляється доцільним найголовніше з огляду на гарантії, що надаються Конституцією України (ст. 41, 54), розумінням права інтелектуальної власності згідно положень Цивільного кодексу України (ст. 418), розумінням власне творчої діяльності, відмежуванням створення об'єкту права інтелектуальної власності, а в контексті роботи об'єкту суміжних прав від виконання роботи за трудовим договором (контрактом), розумінням власне природи майнового права, яке може бути реалізоване через невичерпний перелік способів з кожного виду з об'єктів суміжних прав згідно положень профільного Закону України «Про авторське право і суміжні права». Чому автор вирішив для себе за доцільне розглянути особу творця об'єктів суміжних прав? По-перше, особа автора є визначеною згідно чинного законодавства України, по-друге невизначеність особи творця має наслідком неможливість здійснювати фактичними творцями

розпоряджання належними їм майновими правами, а відповідно їх захищати.

Звичайно, що аналізуючи положення Закону України «Про авторське право і суміжні права» можна було б сказати, що є виконавець, виробник фонограми, виробник відеограми, організація мовлення і про якого творця можна говорити, якщо створюються нібито більш «технічні» об'єкти права інтелектуальної власності. Але хіба створення фонограми є суто технічним процесом? Хіба створення даного об'єкту суміжних прав не є творчим процесом, який вимагає від творця художнього смаку, відповідної освіти, досвіду роботи? Певно, що вимагає. Звичайно, що створення відповідних об'єктів суміжних прав здійснюється за допомогою технічної складової. І певно, що не всі особи, що працюють над створення відповідних об'єктів можуть визнаватися творцями, оскільки багато осіб (працівників) здійснюють технічну допомогу при створенні того чи іншого об'єкту суміжних прав, а як нам відомо здійснення технічної допомоги не може вважатися співавторством згідно змісту положень як Цивільного кодексу України (ст. 436), так і Закону України «Про авторське право і суміжні права» (ст. 13). Тому, дуже важливим в цьому аспекті є розроблення дефініції особи творця та відмежуванні даної особи від осіб (працівників), що надають технічну допомогу при створенні тих чи інших об'єктів суміжних прав. Зауважимо, що перш за все дана робота стосується питань, пов'язаних зі створенням фонограм, відеограм, програми організації мовлення і не стосується виконання, оскільки виконавець виділений як суб'єкт суміжних прав як згідно Цивільного кодексу України (ч. 1 ст. 450), так і Закону України «Про авторське право і суміжні права» (ч. 2 ст. 35). Розглянемо створення такого об'єкту суміжних прав як програма організації мовлення. Даний об'єкт, на практиці, створюється групою творців, моментом же виникнення суміжних прав на такий об'єкт є фактично момент передачі сигналу організацією мовлення згідно положень Закону України «Про авторське право і суміжні права» (ч. 2 ст. 35). То, виходить, на нашу думку, не зовсім справедлива ситуація стосовно групи творців, які створюють відповідний об'єкт. Чому ситуація вважається не зовсім справедливою? Вона вважається не зовсім справедливою, оскільки об'єкт є створеним очевидно до здійснення сигналу, навіть, якщо йде мова про пряму трансляцію, очевидно, що їй мала б передувати певна репетиція, генеральна репетиція, де програма організації мовлення представляється в тому вигляді, в якому вона буде передаватися шляхом прямого ефіру. Можна звичайно вести мову про те, що група творців програми організації мовлення працює над створення програми організації мовлення згідно трудового договору (контракту) і їхні

майнові права, за загальним правилом, згідно положенням Закону України «Про авторське право і суміжні права» (ч. 2 ст. 14) передаються повністю до роботодавця, згідно ж Цивільного кодексу України відповідні майнові права на фактично створений службовий об'єкт суміжних прав належать спільно (ч. 2 ст. 429). До речі, зауважимо, що програма організація мовлення не відноситься чомусь законодавцем до службових об'єктів суміжних прав згідно Закону України «Про авторське право і суміжні права» (ч. 6 ст. 36). Але при цьому хіба не можна говорити, що, наприклад, звукорежисер може працювати в теле-, радіокомпанії не тільки над програмою організації мовлення? Тобто, на нашу думку, має бути чітке відмежування, коли творець об'єкту суміжних прав здійснює свої обов'язки згідно трудового договору (контракту) і коли відповідна особа створює об'єкт права інтелектуальної власності. Саме створення творцем об'єкту права інтелектуальної власності має бути головним критерієм відмежування його від інших працівників, а також має бути в основі дефініції творця об'єктів суміжних прав.

Таким чином, розроблення особи творця суміжних прав дозволить узгодити існуючі на сьогоднішній день положення Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право і суміжні права» з гарантіями, що надаються Конституцією України (41, 54), відкорегувати за рахунок цього існуючі норми Закону України «Про авторське право і суміжні права» із змістом статей 418, ч. 1 ст. 421 Цивільного кодексу України «1. Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом. 2. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається цим Кодексом та іншим законом. 3. Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом» [1], «1. Суб'єктами права інтелектуальної власності є: творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник тощо) та інші учасники цивільних відносин, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності відповідно до цього Кодексу, іншого закону чи договору» [1], а також надати можливість фактичним творцям об'єктів суміжних прав виступати сторонами договорів у сфері розпорядження майновими правами на об'єкти суміжних та захищати свої права, зокрема, у порядку цивільно-правового захисту оскільки на сьогодні, виходячи зі змісту п. 1 ч. 1

ст. 55 Закону України «Про авторське право і суміжні права» «1. За захистом авторського права або суміжних прав, а також права особливого роду (*sui generis*) у встановленому порядку до суду та інших органів відповідно до їх компетенції мають право звертатися: 1) суб'єкти авторського права або суб'єкти суміжних прав для захисту свого авторського права або суміжних прав» [2] вони такої можливості не мають, оскільки суб'єктами не визнаються.

Література:

1. Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-632-7-16>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІСІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: БАЛАНС МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ

Полякова І. В.

*аспірант, викладач кафедри інформаційного,
господарського та адміністративного права
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Повномасштабна збройна агресія проти України зумовила безпрецедентну трансформацію вітчизняного правового ландшафту. У сфері ринків капіталу одним із найбільш вразливих та водночас стратегічно важливих сегментів виявилися інститути спільного інвестування (ІСІ). За умов воєнного стану держава постала перед складним дилемою: забезпечення фінансової стабільності та національної безпеки шляхом жорсткого адміністрування активів, чи збереження базових інвестиційних свобод і прав власності учасників фондів.

На початку повномасштабного вторгнення першочергова реакція регулятора (НКЦПФР) полягала у впровадженні режиму «ручного управління» та тимчасового обмеження ліквідності активів ІСІ.